

Motion till riksdagen 2022/23:1292

av **Sanna Backeskog m.fl. (S)**

Demokratisk kontroll för jämlik tandvård

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över den uppdelning som finns på tandvårdsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Tandvårdsmarknaden består av ett stort antal privata vårdgivare där större delen av marknaden avser vuxentandvård inom ramen för det statliga tandvårdsstödet. Alla som är försäkrade i Sverige har rätt till allmänna tandvårdsbidraget, ATB från det år man fyller 24. Resterande del, vilket är barn och unga vuxna utförs inom Folk tandvården.

För att avlasta Folk tandvården kan regioner teckna avtal med privata vårdgivare för att ta emot barn och unga vuxna som får gratis tandvård. Vårdgivarna får en ersättning för barnen – men hur den ersättningen ser ut skiljer sig mellan landets regioner och landsting. Den vanligaste modellen är att tandläkaren får en fast summa för varje behandlat barn, oavsett vilken behandling som getts.

I dag går cirka 14 procent av alla barn och unga vuxna till en privat vårdgivare. Det finns flera orsaker till att andelen är så låg men en orsak är att privata vårdgivare väljer bort barn och unga vuxna då det innebär ekonomiska förluster. De privata vårdgivarna menar att ersättningen från regionerna inte täcker behovet som patienterna har. Ju äldre barnet är, desto större är risken att barnet/den unga vuxna har större behov av vård. Så när åldern för gratis tandvård höjdes 2018 började privata vårdgivare att säga upp avtal med regionerna.

Att privata vårdgivare får välja bort patienter med större behov eller säga upp avtal med regionerna riskerar att förlänga köerna till Folk tandvården. Det leder i sin tur till en allt tydligare uppdelning av tandvårdsmarknaden. De privata vårdgivarna koncentrerar alltmer sin allmäntandvård till vuxna inom ramen för det statliga tandvårdsstödet och regionerna till barn och unga vuxna och för patientgrupper med särskilda behov. Den här orättvisa tudelningen av marknaden påverkar både medarbetare och patienter negativt. Folk tandvårdens attraktivitet som arbetsgivare minskar, vilket leder till ökad

personalbrist och långa tandvårdsköer. Något som utredningen När behovet får styra – ett tandvårdssystem för en mer jämlik tandhälsa SOU 2021:8 lyfter.

Vi måste hitta sätt att få en demokratisk kontroll över tandvården och en mer jämlik tandhälsa och tandvård. I väntan på en stor tandvårdsreform där tandvården ingår i hälso- och sjukvårdens högkostnadsskydd behövs andra åtgärder göras. Ett sätt att motverka nuvarande orättvisa skillnader mellan Folktandvården och privata utförare är exempelvis att införa geografiska upptagningsområden till tandvårdsbolagen. Ska man bedriva tandvård ska alla i närheten kunna få den – inte bara dom friska lönsamma patienterna. Det måste också finnas en tydligare kontroll av vårdgivare där det tydligt framgår varför behandling gavs. Tandvård ska ges utifrån vårdbehovet där man tar hänsyn till patientens livssituation och avvägning mellan vilken nytta behandlingen ger i förhållande till eventuellt lidande under behandlingen.

Sanna Backeskog (S)

Jim Svensk Larm (S)

Kristoffer Lindberg (S)

Linnéa Wickman (S)